

Holokausta izglītība

Publicēts: 03.12.2020.

[Pedagogiem pateicas par ieguldījumu holokausta izglītībā, pētniecībā un atcerē](#)

[Latvijas skolotāji devīto reizi pulcējas uz Holokausta izglītības centra Yad Vashem semināru](#)

[Viļņā noticis holokausta piemiņai veltīts izglītības seminārs.](#)

IZM Baltijas valstu skolotājiem organizē semināru par holokaustu un antisemitismu

No 6. līdz 8. maijam norisinājās Baltijas valstu skolotāju seminārs "HOLOKAUSTS KĀ SĀKUMPUNKTS". Baltijas valstu dialogā par holokausta un antisemitisma jautājumiem piedalījās 45 pedagogi, katru Baltijas valsti pārstāvēt 15 pedagogiem. Seminārs tika organizēts Eiropas Komisijas atbalstīta projekta Nr. F2HDN ietvaros, sadarbībā ar Eiropas Izglītības un kultūras izpildaģentūru (EACEA) un Izglītības un zinātnes ministriju.

Latvijas pedagogus dalībai starptautiskajā seminārā bija delegējušas valstspilsētu un novadu Izglītības pārvaldes. Semināra dalībnieki ir Pasaules vēstures, Latvijas vēstures, Latvijas un pasaules vēstures mācību priekšmetu pedagogi.

Uzrunas un atzinību par Baltijas valstu skolotāju kursu organizēšanu pauda Izglītības ministrijas, Ārlietu ministrijas pārstāvji, Francijas, Vācijas, Lietuvas un Igaunijas vēstnieki un vēstniecību pārstāvji, kā arī Mémorial de la Shoah pārstāvji. Seminārā tika pārrunāti jautājumi par Baltijas valstīs īstenotajiem izglītības pasākumiem, pētniecību un piemiņu, piemēram, Holokausta mācīšanas metodoloģija valstīs, kuras bijušas totalitāru režīmu ietekmē, filmu, mākslas, fotogrāfiju izmantošana holokausta mācīšanā.

Seminārā ar lekciju "Galīgā risinājuma" procesi Baltijas valstīs" uzstājās Ilja Ļenskis, muzeja "Ebreji Latvijā" direktors, un ar prezentāciju

["Humanity Amidst Hardship: Jewish Rescue Stories in the Baltic States"](#)

klātesošos iepazīstināja Lolita Tomsone, muzeja "Žaņa Lipkes memoriāls" direktore. Turklāt, Maija Meiere – Oša (Žaņa Lipkes memoriāls) un Ilja Ļenskis vadīja Rumbulas piemiņas vietas apmeklējumu.

Francijas *Mémorial de la Shoah* semināra dalībniekiem piedāvāja plašu metodisko materiālu klāstu, tajā skaitā latviešu valodā par holokausta mācīšanas, piemiņas un pētniecības jautājumiem. Plānots, ka nākamais Baltijas valstu seminārs notiks Igaunijā un Lietuvā, ar noslēdzošu semināru Latvijā. Sadarbojoties Baltijas valstīm un *Mémorial de la Shoah*, tiek turpināts dialogs par holokausta mācīšanas metodoloģiju un kopīga mācību stundu tematiskā plāna izveidi.

Semināra atklāšanā iedvesmojošu runu teica Izglītības un zinātnes ministrijas Valsts sekretāra vietniece vispārējās izglītības un valsts valodas politikas jautājumos Kristīne Niedre Lathere:

☞ Holokausta traģēdija skāra Latviju tieši un nepastarpināti - mēs zaudējam svarīgu un būtisku daļu savas tautas. Mūsu svēts pienākums ir nepieļaut šādu traģēdiju atkārtošanos.

Nereti statistikas skaitļos tiek pazaudēts traģēdiju patiesais dziļums, tāpēc tieši viena cilvēka, vienas ģimenes vai vienas dzimtas traģēdijā var vispilnīgāk sajust to patieso sāpju lielumu, ko piedzīvoja holokausta iznīcinātie cilvēki un viņu dzīvi palikušie tuvinieki.

2022. gada oktobrī Zviedrijas prezidentūras laikā sadarbībā ar Izraēlas vēstniecību un Zviedrijas vēstniecību Latvijā Izglītības un zinātnes ministrija rīkoja semināru skolotājiem "KĀPĒC HOLOKAUSTA IZGLĪTĪBA IR AKTUĀLA 2022. GADĀ?", kurā tika aicināti vairāk kā 200 vēstures un sociālo zinātņu pedagogi, kuri iepriekš ir piedalījušies Yad Vashem Tālākizglītības centra Izraēlā un Francijas Memorial de la Shoah regulāri organizētajos skolotāju tālākizglītībasursos.

2018. gadā Baltijas valstu skolotāju semināru kopīgi ar minētajām organizācijām rīkoja Lietuva. 2024. gadā pateicamies Memorial de la Shoah, organizējot Baltijas valstu skolotāju semināru Rīgā.

Pateicamies vēstniecībām Latvijā, Ārlietu ministrijai, muzejam "Ebreji Latvijā", Žaņa Lipkes memoriālam, Ebreju biedrībai Latvijā, ka kopīgi stiprinām un veicinām holokausta izglītību, pētniecību un piemiņu kā starptautiskā, tā nacionālā līmenī atbilstoši Stokholmas deklarācijas nospraustajiem mērķiem.

Latvija par Starptautiskās holokausta piemiņas alianses dalībnieci kļuva 2004. gada nogalē. Kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas Latvijā varējām plaši strādāt pie holokausta izpētes, izglītošanas un pieminēšanas jautājuma, kā arī tika oficiāli noteikta ebreju genocīda atceres diena 4. jūlijā

Latvija ir veikusi fundamentālus pētījumus par totalitāro režīmu izdarītajiem noziegumiem pret cilvēci Latvijas teritorijā un holokausta tēma ir kļuvusi par neatņemamu vēstures stundu sastāvdaļu visās Latvijas skolās un ar vēsturi un kultūru saistītās studiju programmās.

Latvijā esam ieviesuši jaunu kompetencēs balstītu izglītības saturu, kurā aicinām skolēnus par cilvēktiesībām, vērtībām un toleranci mācīt iespējami agri. Holokausta pētniecība un piemiņa, antisemitisma, rasisma un naida runas novēršanas jautājumi ir obligāta izglītības satura daļa.

Īpašu uzmanību skolās pievēršam holokausta sociālajai un psiholoģiskajai ietekmei mākslas darbos, rakstniecībā, filmu, operu un teātru izrādēs, antisemitisms un digitālā vide ir viena no tēmām izglītībā.

Ir nākušas jaunas paaudzes, kuras nezina, kas ir karš un ko nozīmē ciešanas. Mums nenogurstoši jāstrādā, izglītojot savus bērnus par holokausta traģēdiju.

Datubāze "Holokausta piemiņas vietas Latvijā"

Datubāze "Holokausta piemiņas vietas Latvijā" ir veidota Latvijas Universitātes Jūdaikas studiju centra 2013. gadā uzsāktā projekta "Holokausta piemiņa Latvijā no Otrā pasaules kara beigām līdz mūsdienām: izpēte un zināšanu izplatīšana" ietvaros, pateicoties Starptautiskās Holokausta piemiņas alianses (IHRA) atbalstam. Projekts ir īstenots sadarbībā ar Latvijas Ebreju draudžu un kopienu padomi un muzeju "Ebreji Latvijā".

Latvijas Universitātes Jūdaikas studiju centra datubāze "Holokausta piemiņas vietas Latvijā" <http://memorialplaces.lu.lv>.

Skolas dāvinājumā saņem grāmatas vēstures notikumu izzināšanai

Izraēlas vēstniecība Latvijā un D. Krupņikovs vispārējās izglītības iestādēm dāvinājuši grāmatas, kuras skolas var izmantot kā papildu mācību literatūru vēstures notikumu izzināšanai.

Pētera Krupņikova grāmata “Dialogā ar vēsturi” ir vēstures profesora Pētera Krupņikova (1920-2009) biogrāfija, kurā vienlaikus ar dzīvesstāstu tiek atklāts nozīmīgs laikmets Latvijas vēsturē un Latvijas sabiedrības daudzveidība. Grāmatu 2016.gadā ir saņēmusi katra vispārējās izglītības un profesionālās izglītības iestāde.

Savukārt 2017.gadā katra vispārējās un profesionālās izglītības iestāde saņēma Jēkaba Barkāna grāmatu “Noklusētās sāpes”, kurā stāstīts ar Otro pasaules karu, nacistisko okupācijas režīmu un holokausta saistītām tēmām.

Abas grāmatas var izmantot kā papildu literatūru pamatizglītības mācību priekšmetu “Pasaules vēsture” un “Latvijas vēsture” un vispārējās vidējās izglītības mācību priekšmeta “Latvijas un pasaules vēsture” standartos noteiktā mācību satura izpratnei un apguvei.

Latvijas pedagogi papildina zināšanas par holokausta izglītību

Šonedēļ 22 vēstures un sociālo zinību skolotāji no dažādām Latvijas vispārējās, profesionālās un speciālās izglītības iestādēm dodas pieredzes apmaiņas braucienā uz Izraēlu, lai piedalītos ikgadējos profesionālās pilnveides kursos par Holokausta izglītību, vēršanos pret antisemitismu un diskrimināciju. Kursos ik gadu piedalās arī Ž.Lipkes memoriāla darbinieki un augstskolu pārstāvji.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2015. gada 27. oktobra rīkojumu Nr. 663 "Par Latvijas Republikas delegāciju dalībai Starptautiskajā holokausta piemiņas aliansē" Izglītības un zinātnes ministrijai ir uzdots nodrošināt Latvijas dalību Starptautiskajā holokausta piemiņas aliansē (International Holocaust Remembrance Alliance, IHRA). IZM iesaistās IHRA darbā, piedalās alianses darba grupu sēdēs un informē pedagogus par pieņemtajiem lēmumiem. 2019.gadā IHRA tika sagatavotas "Vadlīnijas: ko un kā mācīt par holokaustu". Šobrīd vadlīnijas ir pieejamas angļu valodā (piejams:<https://holocaustremembrance.com/resources/educational-materials/ihra-recommendations-teaching-and-learning-about-holocaust>) un latviešu valodā

Ieteikumi, kā mācīt un mācīties par holokaustu

Lai nodrošinātu Latvijas dalību Starptautiskajā holokausta piemiņas aliansē (International Holocaust Remembrance Alliance - IHRA), izdots Ministru kabineta rīkojums Nr. 663 "Par Latvijas Republikas delegāciju dalībai Starptautiskajā holokausta piemiņas aliansē". Ministru kabineta rīkojumu lūdzu skatīt [šeit](#).

Latvijas delegācija aicina iepazīties ar Starptautiskās holokausta piemiņas alianses sagatavotu materiālu angļu valodā "[International Holocaust Remembrance Alliance Marking 15 years of the Stockholm Declaration 2000-2015](#)" (.pdf), kurā katra IHRA dalībvalsts (kopā 31 valsts) ir sagatavojusi informāciju par labās prakses piemēriem holokausta izglītībā, pētniecībā un piemiņā.

Vairāk par Starptautiskās holokausta piemiņas alianses publikācijām lūdzu skatīt [šeit](#)

No 2015.gada 30.jūnija līdz 2.jūlijam Rīgā, ES mājā, norisinājās pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kursi "Holokausta vēsturiskā pieeja".

Kursos ar prezentācijām un lekcijām uzstājās pārstāvji no Latvijas Universitātes, Latvijas Okupācijas muzeja, Bauskas muzeja, muzeja "Ebreji Latvijā", Sorbonas Universitātes (*L'université Sorbonne Nouvelle - Paris 3*), Sociālo zinātņu augstākās izglītības un pētniecības centra un Francijas – Krievijas studiju centra. Pedagogi apmeklēja Rumbulu, vienu no ebreju iznīcināšanas vietām, kā arī uzklaušis holokausta aculiecinieka Marģera Vestermaņa atmiņas.

Profesionālās kompetences pilnveides kursos piedalījās pedagogi no Latvijas pilsētām un novadiem, kuri māca mācību priekšmetus "Latvijas vēsture" un "Pasaules vēsture" gan vispārējās vidējās, gan arī profesionālās izglītības iestādēs. Kursu noslēgumā pedagogi saņēma apliecību par pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmas "Holokausta vēsturiskā pieeja" apguvi.

Pilsētu un novadu izglītības pārvalžu apkopotos pieteikumus par pedagogiem, kuri vēlas piedalīties profesionālās kompetences pilnveides kursos "Holokausta vēsturiskā pieeja", izvērtēja Izglītības un zinātnes ministrija sadarbībā ar darba grupu, kurā piedalījās Ārlietu ministrijas, Rīgas Ebreju kopienas, Latvijas Universitātes un Vēstures skolotāju biedrības deleģēti pārstāvji.

Kursi rīkoti ar Starptautiskās Holokausta piemiņas alianses un Memoriāla "*Mémorial de la Shoah*"(Francija) atbalstu.

2015.gada februārī Latvijas pedagogi, muzeju darbinieki un augstskolu pārstāvji apguva pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmu "Holokausta izglītība, antisemitisma un diskriminācijas jautājumi", kas norisinājās Jeruzalemē (Izraēla)

^

Ilggadējos profesionālās pilnveides kursus par Holokausta izglītību, vēršanos pret antisemitismu un diskrimināciju organizē Holokausta tālākizglītības centrs *Yad Vashem* Jeruzalemē, Izraēlā. Ar vēstnieces Hagitas Ben Jākovas iniciatīvu brauciena organizēšanā piedalās Izraēlas vēstniecība Latvijā, sadarbojoties ar Izglītības un zinātnes ministriju (IZM).

Pieredzes brauciens ilga desmit dienas - no 16. līdz 25..februārim. Tā dalībnieki bija 25 vēstures un sociālo zinību skolotāji no dažādām vispārējās izglītības iestādēm Latvijā, tajā skaitā arī profesionālajām, speciālās, vakara (maiņu), kā arī privātās izglītības iestādēm.

Yad Vashem Starptautiskā Holokausta studiju skola (Izraēla) jau piekto gadu rīko profesionālās kompetences pilnveides kursus par Holokausta izglītību, kuros aicināti piedalīties Latvijas pedagogi, augstskolu un muzeju pārstāvji.

IZM sadarbībā ar pilsētu un novadu izglītības pārvalžu vadītājiem un speciālistiem regulāri informē vispārējās izglītības iestādes par iespējam kursos deleģēt pedagogus, kuri māca mācību priekšmetus, piemēram, "Pasaules vēsture", "Latvijas vēsture", "Sociālās zinības" un "Ētika".

Darba grupa, kurā IZM ir aicinājusi piedalīties Ārlietu ministrijas, Rīgas Ebreju kopienas, Latvijas Universitātes, Valsts izglītības satura centra un Vēstures skolotāju biedrības pārstāvjus, izvērtē profesionālās kompetences pilnveides kursu pieteikumus un veido Latvijas pedagogu, muzeju darbinieku un augstskolu pārstāvju grupu, kas piedalās pedagogu profesionālās kompetences pilnveides programmā.

Latvijas skolu pedagogi, kā arī muzeju darbinieki un augstskolu pārstāvji no profesionālās pilnveides kursiem Izraēlā pārveduši krietnu zināšanu un pieredzes bagāžu, kas turpmāk sniegs būtisku atbalstu darbā, mācot audzēkņiem par Holokaustu, kā arī palīdzēs jauniešu un sabiedrības izglītošanā par vēsturisko ebreju kopieni Latvijā un ebreju tautai aktuāliem jautājumiem.

„Dzīvojot Latvijā, redzu vietas, kur tiek rīkoti Holokausta piemiņas pasākumi un esmu pārliecināta, ka par to stāsta skolās, vēstures stundās. Es priecājos, ka sabiedrība un īpaši jaunā paaudze zina vēstures notikumus. Tāpēc ļoti svarīgi, lai iespējami vairāk tiktu apmeklētas piemiņas vietas, kurās godinātu Holokausta bojāgājušo cieņu un piemiņu,” savā uzrunā skolotājiem pirms brauciena sacīja Izraēlas vēstniece Latvijā Hagita Ben Jākova. Tikšanās norisinājās IZM 26.janvārī pirms Starptautiskās Holokausta piemiņas dienas, kas tiek atzīmēta 27.janvārī.

Šajā gadā tikšanās IZM ar kursu dalībniekiem bija īpaši gaidīta, jo kopā ar Izraēlas vēstnieci Latvijā, pasākumā piedalījās arī Noa Sigal Holokausta tālākizglītības centra *Yad Vashem* Jeruzalemē pārstāve.

IZM Izglītības departamenta direktores vietniece Ineta Īvāne kursu dalībniekiem pirms došanās ceļā puda viedokli, ka izglītība ir galvenais instruments, lai risinātu tolerances problēmas un iemācītu vitāli svarīgas vērtības - iecietību, cieņu un savstarpēju sapratni.

Šādi un līdzīgi skolotāju braucieni no Latvijas uz Izraēlu rīkoti jau kopš 2007.gada.

Kursu nodarbībām Izraēlā katru dienu bija paredzēts konkrēts temats. Tā, piemēram, ievads ebreju vēsturē un tās avotos, mācības par tēmu „Ebreji starp diviem pasaules kariem”, došanās uz Izraēlas muzeju, aplūkojot jautājumu „Antisemitisms un nacistu ideoloģija”, lekcijas un stāstījumi par holokausta ietekmi gan Izraēlā, gan pasaulē un ieskats pedagogijas metodēs, mācot par holokaustu.

Lai uzklāusītu atbraucēju iespaidus un pārdomas, kā arī pārrunātu turpmākos plānus un sadarbības iespējas, Izraēlas vēstniece Latvijā Hagita Ben Jākova pēc katras kursu norises aicina uz tikšanos kursu dalībniekus un brauciena

organizatorus. Tikšanās ar 2015.gada kursu dalībniekiem notiks 2015.gada 26.martā.

Frīdas Mihelsones grāmatas "Es izdzīvoju Rumbulā" dāvinājums vispārējās izglītības iestādēm Latvijā

Ar Izraēlas un Vācijas vēstniecību Latvijā, Rietumu Bankas labdarības fonda un Holokaustā Latvijā izdzīvojošo ebreju apvienības Ņujorkā atbalsta biedrība "Kultūras un atbalsta centrs - ICEJ Latvija" ir izdevusi Frīdas Mihelsones grāmatu "Es izdzīvoju Rumbulā".

Grāmata ir par Holokaustu izdzīvojušas jaunietes atmiņām, par Frīdas Mihelsones, vienas no diviem Rumbulas nežēlību izdzīvojušiem cilvēkiem, dzīvesstāstu. Tas ir stāsts par brīnumaino izglābšanos un dzīvi baisajos Holokausta gados. Tā ir skaudra liecība par Holokausta noziegumiem un vienlaikus atgādinājums par visaugstākajām morāles vērtībām. Frīda Mihelsone spēja izdzīvot, vēl vairāk, liecināt par savu brīnumaino izglābšanos, pierakstot atmiņas, kas kalpo par kā atgādinājums katram no mums būt atbildīgam, lai nekas līdzīgs pasaulē neatgrieztos.

Izraēlas vēstniecība Latvijā un biedrība "Kultūras un atbalsta centrs - ICEJ Latvija" F.Mihelsones grāmatu "Es izdzīvoju Rumbulā" ir dāvinājusi katrai vispārējās izglītības iestādei Latvijā. Grāmatas dāvinājumu vispārējās izglītības iestādes ir saņēmušas 2015.gada 22.janvārī.

Ceļojošā izstāde "Vairāk nekā bērnu spēles" (No Child's Play)

Holokausta upuru un varoņu memoriālā kompleksa "Jad Vašem" ceļojošā izstāde "Vairāk nekā bērnu spēles" (*No Child's Play*) izveidota latviešu valodā. Izstādes materiāli, tajā skaitā dokumentālās filmas "Aušvicas-Birkenavas bērni" un "Jaele Roznere un lelle" ir izmantoti izglītības procesā, mācot par holokaustu Preiļos, Daugavpilī, Krāslavā, Riebiņos, Saldū, Vaiņodē, Priekulē, Kuldīgā, Limbažos, Rīgā, Audriņos, Lielvārdē, Tukumā un Jelgavā. Materiāli izmantoti mācot šādus mācību priekšmetus: "Pasaules vēsture", "Latvijas vēsture", "Sociālās zinības" un "Ētika" un "Filozofija", kā arī ārpusstundu nodarbībās.

Izstādes organizētāji ir Holokausta upuru un varoņu memoriālais komplekss "Jad Vashem", Biedrība "Kultūras un atbalsta centrs - ICEJ Latvija", kā arī Izraēlas Valsts vēstniecība Latvijā.

Sadarbības partneri - Izglītības un zinātnes ministrija, Valsts izglītības satura centrs, Vēstures skolotāju biedrība.

Aicinām izglītības iestādes pieteikties ceļojošās izstādes "Vairāk nekā bērnu spēles" izvietojšanai arī 2015.gadā, sazinoties ar biedrību "Kultūras un atbalsta centrs - ICEJ Latvija" (e-pasts: Latvia@icejworldwide.org).

<https://www.izm.gov.lv/lv/holokausta-izglitiba>